

Egyházi Képviseelő Tanács

Az Egyházi Képviseelő Tanács I. negyedévi gyűlését március 22-én tartotta. A tárgysorozat keretében jelentés hangzott el a megelőző ülés óta elnökiileg elintéztet fontosabb ügyekről. Bemutatásra került a Missziói, a Gazdasági és a Pénzügyi Bizottság gyűléseinek jegyzőkönyve, a Teológiai Intézet Tanácsának febr. 25-én tartott gyűléséről felvett jegyzőkönyv és a Nyugdíjpénztár Vezető Tanácsának márc. 22-i gyűléséről szóló jegyzőkönyve. Az E. K. Tanács tudomásul vette a Főtanács leiratait és intézkedett azok tárgyában. Megtárgyalta és a Főtanácsnak elfogadásra ajánlja a Teológiai Intézet új Szabályzat-tervezetét. Ezt követően jelentést hallgatott meg a teológiai hallgatók I. félévi lelki neveléséről, a febr. 8—9-én tartott csendes napokról, és határozatot hozott a teológiai hallgatók II. félévi ösztöndíjának és a tanulmányi segélyek tárgyában. Az E. K. Tanács tudomásul vette az 1984. nyarán tartandó III. lelkiésztozabbképző megrendezéséről és a május—júniusban a sepsiszentgyörgyi egyházkörben tartandó püspöki vizitációról szóló előterjesztést. Végül jóváhagyta az egyházi központ, a Nyugdíjpénztár, az esperesi hivatalok és az egyházközségek elmúlt évi zárszámadását, vagyonmérlegét és vagyonkimutatását.

Lelkészi értekezletek

Az egyházkörökben az I. évnegyedi lelkeszi értekezleteket márc. 6—9 között tartották Kolozsváron, Marosvásárhelyen, Székelyudvarhelyen és Sepsiszentgyörgyön. A közérdekű értekezleten *Nicolae Ceausescu Románia Szocialista Köztársaság első elnökévé választásának 10. éve* c. előadás hangzott el. A teológiai értekezlet tárgyát dr. Erdő János előadása képezte *Jézus embervolta* címen. Mindkét előadást részletes megbeszélés követte.

A teológiai értekezleten jelentés hangzott az IARF (Unitárius Világszövetség) Leuenbergben (Svájc) 1983. júl. 4—8 között tartott európai teológiai konferenciájáról is, melynek keretében dr. Erdő János *Szekularizmus és vallás, kihívás és felelet* címen tartott előadást. A lelkeszi értekezletek végül időszerű egyházközségi és közgazgatási kérdéseket tárgyaltak meg.

Lelkésznevelés

Az I. félévi vizsgaszesszió a Protestáns Teológiai Intézetben jan. 6—febr. 5 között volt. Hallgatóink megfelelő eredménnyel vizsgáltak.

A *hiterősítő-csendes napokat* febr. 8—9-én tartották meg. Hallgatóinknak előadásokat tartottak: Kovács István h-újfalvi lelkesz „A szabad idő mint az önképzés lehetősége a teológiai hallgató életében”; Fazakas Endre dicsőszentmártoni lelkesz „A teológiai hallgatók lelki közösséggé formálódásának jelentősége a gyülekezet és egyház szolgálatára való felkészülésben”; és Kászoni József h-szentmártoni lelkesz „Az önismeret szerepe a teológiai hallgató életében” címen. Az utolsó nap az Intézet összes hallgatóinak Vetészi László református lelkesz tartott közös jellegű előadást „A gyülekezet és a lelkipásztor társadalmi felelőssége napjainkban” címen. Az előadó lelkeszek reggel és este bibliamagyarázatot tartottak; a csendes napoknak bibliamagyarázattal egybekötött közös záró áhitatát dr. Kovács Lajos püspök tartotta.

A *Protestáns Teológiai Intézet doktori tanfolyamára* felvételi vizsgát tettek márc. 15-én Kovács István h-újfalvi lelkesz a gyakorlati teológia és Szász Ferenc kolozsvár-napocai s. lelkesz a rendszeres teológiai szakcsoportból.

Személyi változások.

Nyugalomba vonultak

Miklós István megyesi lelkész január 1. kezdettel, 45. életévén át szolgálta egyházunkat: 1938-ban mint segédlelkész Brassóban, 1939-től 1948-ig Fogaras-Szebenben és 1948-tól nyugdíjazásig Medgyesen rendes lelkészi minőségben. Hivatástudattal és hűséggel végezte minden időben hitelesítő és gyülekezetépítő munkáját.

Nemes Dénes kálnoki lelkész jan. 1-vel, 47. évi szolgálat után, 1936-tól segédlelkészként szolgált a dicsőszentmártoni, h-almási, vargyasi, korondi, tordai és bölöni egyházközségekben; 1941-től 1946-ig mint rendes lelkész működött a kedei és 1946-tól a kálnoki egyházközségben. A gondjaira bízott gyülekezeteknek mindvégig lelkiismeretes és odaadó pásztorja volt.

Szabó Mihály h-almási énekvezér febr. 1-től, 18. évi szolgálat után.

Nyugalomba vonult lelkész és énekvezér afiai további életére Isten áldását kérjük.

■ **Újévi fogadás.** Dr. Kovács Lajos püspök a január 1-i istentisztelet után fogadta az egyházi vezetők, központi tisztviselők, teológiai tanárok, egyházkör vezetősége, kolozsvári lelkészek és hívek újévi köszöntését. A fogadás alkalmával dr. Erdő János főjegyző köszöntő beszédében összefoglalót nyújtott az elmúlt esztendő fontosabb egyházi eseményeiről, rámutatott a társadalmunkat leginkább foglalkoztató kérdésre, a béke ügyének jelentőségére, és vázolta az 1984. év egyházi életének fontosabb célkitűzéseit. Válaszbeszédében dr. Kovács Lajos püspök evangéliumi példázat alapján értékelte a mögöttünk álló elvégzett munkát, és Isten áldását kérte az előttünk álló év feladatainak megvalósításához.

■ **Lelkész-kibúcsúzó ünnepély.** A kálnoki egyházközség jan. 29-én rendezte meg Nemes Dénes nyugalomba vonult lelkészének kibúcsúzó ünnepélyét. Lelkész afia Mt 5,48 alapján tartott prédikációjával búcsúzott el a gyülekezettől. Az egyházközség nevében Szabó Károly gondnok, az egyházkör részéről Májay Endre esperes, dr. Fazakas Miklós és dr. Dakó Bálint főtanácsai tagok méltatták a nyugalomba vonult lelkész érdemeit.

■ **Az Amerikai Unitárius Univerzalista Egyház könyvkiadó intézete** — a Beacon Press — 130 éves. 1854-ben alapították Lothrop Samuel Kirkland elnöksége alatt. 1902-ben nyomdát is szereztek. A könyvkiadó intézet eredményes tevékenységet fejtett ki a vallásos öntudat nevelésében, az unitárius hitelvek terjesztésében.

■ **George Marshall**, amerikai unitárius lelkész, ismert teológus, 43. életévén szolgálat után nyugalomba vonult. Az utóbbi 25 évben a „Church of the Larger Fellowship“ nevű szórványegyházközségben végzett eredményes munkát. 1944-ben szervezték egyházközségbe az országban szétszórta élő szórványhíveket Washington központtal. A lelkész és hívei levelezés, látogatás, a modern kommunikáció legkülönbözőbb eszközeivel segítségével érintkeznek, eleven gyülekezeti életet és tevékenységet fejtenek ki. A szórványegyházközség fejlődése mindenekelőtt Marshall lelkész érdeme.

A nehéz lelkészi szolgálata mellett elismert közéleti és teológiai irodalmi munkásságot is fejt ki. 1979-ben részt vett Dávid Ferenc halálának 400. évfordulója alkalmával tartott zsinaton. Egyházunknak tisztelője és barátja, amelynek több alkalommal is bizonyosságát adta.

■ **Zwingli Ulrik születésének 500. évfordulóját** ünnepli világszerte a protestantizmus. 1484. jan. 1-én született Wildhaus nevű faluban. Tanulmányait Bernben, Bécsben és Bázelen végezte. Mint lelkész Glarusban, Eisedelnben és Zürichben szolgált. Reformátori hivatástudatának kialakulását elmélyült bibliatanulmányainak, valamint Augustinus egyházatya munkáival való foglalkozásának köszönhette. Reformátori programját az első zürichi hitvitán (1523. jan. 28.) 67 tételben fejtette ki. Zwingli sokkal szabadabb szellemben akarta a reformációt keresztülvinni, mint Luther és Kálvin. A svájci reformáció alapvetése az ő érdeme. 1531-ben halt meg a kappeli ütközetben.

■ *Elhunyt Martin Niemöller* márc. 6-án, 92 éves korában. A hessen-nassauai tartomány evangélikus egyház volt elnöke, a nemzetközi ökumenikus mozgalom, a keresztény egyházak béketörekvéseinek kiemelkedő személyisége. Niemöller az első világháború alatt még tengeralattjáró parancsnokaként szolgált, csak azután lett hivatásos evangélikus lelkész. A náciizmus idején nyolc évet töltött koncentrációs táborokban. Hosszú életét a felebaráti szeretet, a kölcsönös megértés, a bizalom és a béke megvalósításának szentelte.

■ *Egyperces csend a békéért.* UNESCO — az ENSZ Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete — párizsi konferenciáján felszólította a nemzetközi közösséget, hogy folytassa a küzdelmet az emberiséget végveszélybe sodró fegyverkezési hajszá megállításáért. Egyben felhívást intézett a tagállamokhoz, hogy 1984. március 22-én délben egyperces néma csennel fejezzék ki egyöntetű békeakarataikat, a nemzetközi megértés és együttműködés iránti óhajukat.

Halottaink

Özv. Gál Jenőné Dombi Eszter 87. életévében, márc. 12-én, Homoródszentmártonban elhunyt. Tanítónő volt, aki nemzedékeket nevelt a jóra és a szépre. Mint énekeszér élettársa tevékenyen részt vett a gyülekezet építésében. Gál Jenő nagyjait lelkész édesanyja volt. Március 14-én temették el; a gyász-szertartást Kászoni József helybeli lelkész végezte Róm 12, 7 és Jn 19, 27 alapján.

Id. Szász Dénes ny. lelkész életének 98. évében, márc. 22-én Dicsőszentmártonban meghalt. 45 éven át szolgált az egyházat a haranglábi, bözödi és bözödkörispataki egyházközségekben. Március 24-én temették el a bözödi temetőben; a temetési szertartást Kelemen Imre ny. lelkész végezte 2Thess 3, 7—9 alapján.

Emlékük legyen áldott.

ELŐFIZETŐINK FIGYELMÉBE

A Keresztény Magvető előfizetési díja az 1984. évben belföldön és a szocialista országokban évi 100 lej, amelyet belföldön a lelkészi hivatalok útján vagy közvetlenül az egyházi központban (3400 — Cluj-Napoca, Lenin út 9) lehet kifizetni.

Magyarországi olvasók a Posta Központi Hírlapiroda külföldi előfizetési osztálya — Budapest VII. Lövölde tér 7 sz. — fiókjánál fizethetnek elő. A többi szocialista országokból a „ROMPRESFILATELIA“ sectorul export-import presă P. O. Box 12—201 telex 10376 prsfir, București, Calea Griviței nr. 64—66 címre kell fizetni.

Az előfizetési díj a nyugati országok részére 200 lej, mely összeg ugyancsak a „ROMPRESFILATELIA“ sectorul export-import presă P.O. Box 12—201 telex 10376 prsfir, București, Calea Griviței nr. 64—66 címre fizetendő.

Defensio Francisci Davidis and *De dualitate tractatus Francisci Davidis* (Cra-coviae, 1582). XXXVIII+492 l. Bp 1983. (Hasonmás kiadás)

Dávid Ferenc halálának 400. évfordulóján, 1979-ben, a Magyar Tudományos Akadémia Reneszánsz Kutató Csoportja *Antitrinitarianism in the Second Half of the 16th Century* (Antitrinitarizmus a 16. század második felében) címen nemzetközi kollokviumot rendezett Siklóson. A tanácskozás egyik kiemelkedő eredménye volt a *Bibliotheca Unitariorum* (Unitárius Könyvtár) alapítvány létesítése. Célja: kiadni az unitarizmus történetére vonatkozó 16–17. századbali ritka unitárius műveket, hogy a kutatók e forrásértékű munkákhoz hozzáférjenek. Az Unitárius Könyvtár sorozat első kiadványa a *Defensio Francisci Davidis — Dávid Ferenc védelme c.* munka.

A latin nyelvű kiadvány szerkesztői: Paleologus Jakab, Hertel Dávid (Dávid Ferenc fia és Gliirus-Vehe-Mátyás. A könyvnek három kiadása ismeretes. Az első — Socinus Faustus állítása szerint — 1580-ban jelent meg Frankfurtban; a második 1581-ben, az impresszum szerint Bazelben; a harmadik — az 1581 évnek bővített tartalmú kiadása —, hely és idő jelölése nélkül 1582-ben. A két utóbbi kiadás Aleksey Rodecki krakkói nyomdájában készült. Az 1979. évi kiadás szerint a negyedik, az 1582. évinek változatlan újranomása.

A *Defensio* háttere Dávid Ferenc Jézus ember voltáról szóló tanítása, mely az 1571–1579. években beleütközött egyfelől az erdélyi unitarizmus konzervatív teológiai irányába, másfelől a protestáns felekezetek és az ellenreformáció dogmatizmusába. Az unitárius egyház radikális és konzervatív iránya között kitört hitvita végül is az ellenreformáció és Báthori Kristóf fejedelem által, Dávid Ferenc ellen megrendezett politikai perbe torkollott, mely a reformátor és egyházalapító elítélésével és bebörtönzésével ért véget. Dávid Ferenc elítélése és halála ekkeseredett vitát váltott ki mind az unitárius egyházban, mind a külföldi szabadelvű vallási gondolkodók között. Ennek során jelent meg Dávid Ferenc védelmét és ügyének tisztázását célzó *Defensio*, melyben jellegénél és tartalmánál fogva tulajdonképpen hét különböző írás van az alábbi sorrendben.

1. *De non invocando Jesu Christo in precibus sacris, theses Francisci Davidis, propositae Fausto Socino* — Dávid Ferenc négy vitatétele Jézus nem-imádásáról, melyben a Biblia alapján állítja, hogy egyedül Isten imálandó.

2. *Haec quae supra scripta sunt, tradidit D. Franciscus Davidis, Fausto Socino, ad quae ipse ita respondit* — Socinus Faustus válasza Dávid tételeire, mely szerint Krisztust lehet imádni, Istent viszont kell imádni.

3. *D. Franciscus Davidis Fausti Socini obiectis sic respondit* — Dávid Ferenc felelete Socinus állításaira, melyben cáfolja a Jézus imadásának igazolására felhozott érveket.

4. *Iudicium Ecclesiarum Polonicarum de causa Francisci Davidis, in questione de vera hominis Jesu Christi, filii Dei viventis invocatione, prius impressum solum Claudiopoli in officine relicte Casparis Helti Anno 1579 (recte 1580)* — a lengyel egyház döntése Jézus imádásáról. A lengyel unitáriusok, Blandrata György kérésére, a Belzycze-i zsinaton (1579. augusztus) tárgyalták Dávid és Socinus vitáit, és Jézus imádása mellett határoztak. Egyben kifejezésre juttatták azt is, hogy az erdélyiek vitás teológiai kérdéseiket maguk oldják meg, a világi hatóság beavatkozása nélkül. A döntést a zsinaton részvevő lelkészek névében Alexander Vitrelius írta alá és küldte el. A lengyel egyház döntését Blandrata a maga és Socinus igazolása érdekében 1580-ban Kolozsvárt kinyomtatta.

5. *Loci aliquot insignes ex Scripturis Sanctis pro vera et solida Jesu Christi invocatione afferenda candide depromti* — Blandrata készítette kivonat a lengyel egyház döntéséből és újszövetségi idézetei Jézus imadásának bizonyítására.